

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Valstybės biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209, el. p. post@socmin.lt, <http://www.socmin.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Seimo narei
Agnei Zuokienei

2011-12-07 Nr. (11.2-53) SD - 7500
I 2011-11-15 Nr. 444

DĖL SERGANČIO VAIKO SLAUGOS

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Valstybine darbo inspekcija išnagrinėjo Lietuvos Respublikos Seimo Agnės Zuokienės 2011 m. lapkričio 15 d. paklausimą, atsiųstą raštu Nr. 444 ir teikia savo nuomonę. Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad nei Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, nei Valstybinė darbo inspekcija nėra įgaliotos aiškinti įstatymų ir kitų teisės aktų, todėl ši institucijų teikiama nuomonė negali būti traktuojama kaip oficialus teisės akto aiškinimas.

Pažymime, kad Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo (Žin., 2000, Nr. 111-3574) 8 straipsnyje įvardijama, kad pagrindas skirti ligos pašalpą yra nedarbingumo pažymėjimas, išduotas pagal sveikatos apsaugos ir socialinės apsaugos ir darbo ministrų patvirtintas Nedarbingumo pažymėjimų bei nėštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimų išdavimo taisyklės (toliau vadinama – Taisyklės) (Žin., 2010, Nr. 89-4740). Tad tais atvejais, kai remiantis Taisyklių 108-110 punktų nustatyta tvarka išduodama medicininė pažyma (forma Nr. 094/a), ligos pašalpa už šioje pažymoje nurodytą laikotarpį nemokama. Elektroniniai nedarbingumo pažymėjimai pateisina neatvykimą į darbą ir yra pagrindas skirti ligos socialinio draudimo išmoką, taip pat yra pagrindas pratęsti nedarbo socialinio draudimo išmokų mokėjimą. Tais atvejais, kai medicininė pažyma pateisina neatvykimą į darbą (pažyma išduodama ir nedirbantiems asmenims), gydytojas ją išduoda ir tęsia kiekvieną kartą ne ilgiau kaip 10 kalendorinių dienų (Taisyklių 2, 110 punktai).

Vadovaujantis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2010 m. birželio 4 d. įsakymu Nr. V-243 (Žin., 2010, Nr. 73-3728) patvirtintų Duomenų apie apdraustus ir draudėjus pateikimo ir tikslinimo taisyklių 37.7 punktu, kai apdraustajam asmeniui *laikinojo nedarbingumo laikotarpiu* Elektroninių nedarbingumo pažymėjimų bei elektroninių nėštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimų išdavimo

taisyklėse nustatyta tvarka buvo išduota medicininė pažyma (forma Nr. 094/a) ir už šį laikotarpį darbo užmokestis ar kitos išmokos, nuo kurių Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka turi būti skaičiuojamos ir mokamos įmokos, nemokamos (priežasties kodas – 07), Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateikiamas 12-SD pranešimas.

Remiantis minėtų norminių teisės aktų nuostatomis, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei Valstybinės darbo inspekcijos specialistų nuomone, tiek nedarbingumo pažymėjimas, tiek medicininė pažyma (forma Nr. 094/a) yra darbuotojo laikinąjį nedarbingumą patvirtinantys dokumentai, tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad ligos pašalpa už medicininėje pažymoje nurodytą laikotarpį, priešingai nei už laikotarpį, nurodytą elektroniniame nedarbingumo pažymėjime (jeigu apdraustasis atitinka Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo (Žin., 2000, Nr. 111-3574) reikalavimus ligos pašalpai skirti), nemokama.

Norime atkreipti dėmesį, kad šeimos nario (taigi ir vaiko) gydymas reanimacijoje ar intensyvios terapijos skyriuje pasižymi trumpu buvimo jame laikotarpiu ir tuo, kad šeimos nariai dažnai net negali būti su gydomu šeimos nariu, taigi ir jo slaugyti. Taisyklių 55 punkte įvardijama, kad elektroniniai pažymėjimai sergančiam šeimos nariui slaugyti išduodami, jeigu gydytojo nurodymu būtina slauga. Apdraustiesiems, atitinkantiems Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo ir šį įstatymą įgyvendinančių poįstatyminių teisės aktų reikalavimus, elektroniniuose nedarbingumo pažymėjimuose nurodytais laikotarpiais mokamos ligos pašalpos. Be kita ko, Lietuvos Respublikos darbo kodeksas (toliau vadinama – DK; Žin., 2002, Nr. 64-2569) numato galimybę pasinaudoti tikslinėmis nemokamomis atostogomis sergančiam šeimos nariui slaugyti (184 straipsnio 1 dalies 6 punktas) arba darbdavio ir darbuotojo sutarimu neatvykti į darbą administracijos leidimu (143 straipsnio 2 dalies 2 punktas).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 27 d. nutarimu Nr. 78 patvirtintos Darbo laiko apskaitos žiniaraščio pildymo tvarkos aprašo (toliau vadinama – Aprašas) (Žin., 2010, Nr.18-528) 2 punktas nustato, kad darbo laiko apskaitos žiniaraštyje ranka ar kompiuteriu žymima kiekvieną dieną dirbtas laikas ir neatvykimo į darbą atvejai. Darbo laikas žymimas valandomis, o neatvykimo į darbą atvejams taikomas *sutartinis žymėjimas* (Aprašo priedas). Nedarbingumas dėl ligos ar traumų (DK 143 straipsnio 2 dalies 4 punktas) darbo laiko apskaitos žiniaraštyje žymimas sutartiniu žymėjimu „L“, neapmokamas nedarbingumas – „N“, *nedarbingumas ligoniams slaugyti, turint pažymą* – „NS“.

Mūsų nuomone, darbuotojas, norėdamas pasinaudoti nemokamomis atostogomis DK 184 straipsnio 1 dalies 6 punktas nustatytu atveju, turėtų darbdaviui pateikti pažymą, liudijančią apie tai, kad jis slaugo sergantį šeimos narį. Šiuo atveju medicininė pažyma (forma Nr. 094/a)

laikytina tinkamu dokumentu, pagrindžiančiu darbuotojo teisę į nemokamas atostogas pagal DK 184 straipsnio 1 dalies 6 punktą, tačiau ar šią pažymą išduoti sprendžia asmens sveikatos priežiūros įstaigų gydytojai. Pažymėtina, kad darbo santykius reglamentuojantys teisės aktai nenustato medicininių pažymų, išvadų ir kitų medicininių dokumentų formų, išdavimo tvarkos bei jų teisinės galios.

Į Jūsų klausimą dėl neatvykimo į darbą administracijos leidimu atsakome, kad DK 143 straipsnio 2 dalies 2 punkte nustatyta, kad į darbo laiką neįeina neatvykimas į darbą administracijos leidimu, ir šis laikas darbo laiko apskaitos žiniaraštyje, remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 27 d. nutarimu Nr. 78 patvirtinto Darbo laiko apskaitos žiniaraščio pildymo tvarkos aprašo priedo 33 punktu, žymimas sutartiniu žymėjimu „ND“. Atsižvelgiant į tai, kad neatvykimas į darbą administracijos leidimu, vadovaujantis DK 143 straipsnio 2 dalies 2 punktu, nėra įskaitomas į darbo laiką, už šį laikotarpį darbdavys nemoka darbuotojui darbo užmokesčio.

Pažymėtina, kad nei DK, nei kiti norminiai teisės aktai nenumato neatvykimo į darbą administracijos leidimu pagrindų bei nereglamentuoja minėto neatvykimo į darbą trukmės, todėl tiek prižastys, dėl kurių darbdavys leidžia darbuotojui neatvykti į darbą, tiek minimo neatvykimo trukmė yra nustatoma šalių susitarimu. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tais atvejais, kai DK ir kiti įstatymai tiesiogiai nedraudžia darbo teisinių santykių subjektams patiems susitarimu nustatyti tarpusavio teises ir pareigas, šie subjektai, remiantis DK 4 straipsnio 4 dalimi, turi vadovautis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais. Neatvykimo į darbą administracijos leidimu laikotarpį tikslinga informinti įmonės, įstaigos ar organizacijos vadovo įsakymu ar kitu vietiniu teisės aktu.

Įvertinant visa, kas išdėstyta, manome, kad esamas teisinis reguliavimas yra pakankamas ir keisti galiojančius teisės aktus nėra tikslinga.

Ministras

Donatas Jankauskas

Jurgita Vitkauskienė, tel. 266 42 29, el. p. jurgita.vitkauskiene@socmin.lt
Gintarė Vizbaraitė, tel. 266 42 16, el.p. gintare.vizbaraitė@socmin.lt
Gediminas Noreika, tel. 213 97 68, el.p. gediminas.noreika@vdi.lt